"Manufacturing the Future: The Next Era of Global Growth and Innovation. McKinsey. Global institute". www.mckinsey.com/insights/manufacturing/the_Putur_of_manufacturing

Montiel, P. *Macroeconomics in Emerging Markets*. Cambridge: University Press, 2003.

Mosley, L. "The Political Economy of Globalization". In *Globalization Theory. Approaches and Cotroversies*, 106-125. Cambridge: Polity Press, 2008.

*Slovnyk suchasnoi ekonomiky Mak Milan*a [Dictionary of Modern Economics Mc Milan]. Kyiv: ArtEk, 2000.

Stihlits, Dzh. *Hlobalizatsiia ta yii tiahar* [Globalization and its burden]. Kyiv: KM Akademiia, 2003.

Stukalo, N. *Hlobalizatsiia ta rozvytok finansovoi systemy Ukrainy* [Globalization and the development of the financial system of Ukraine]. Dnipropetrovsk: Innovatsiia, 2006.

УДК 336.13

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ СЕКТОРОМ ЕКОНОМІКИ

© 2016 **МАКОГОН І. І.**

УДК 336.13

Макогон І. І. Інституційні засади розвитку фінансового механізму управління державним сектором економіки

Мета статті полягає в розкритті інституційних засад розвитку фінансового механізму управління державним сектором економіки. Розкрито теоретичні аспекти розвитку зазначеного фінансового механізму та його сутність. Обґрунтовано, що трансформація державного сектора економіки повинна базуватися на пошуку найбільш ефективного фінансового механізму управління ним. У сучасних умовах на основі трансформації державного сектора необхідно досягти таких основних результатів: оптимізація управління державною власністю; підвищення ефективності контролю за використанням і зберіганням державного майна; забезпечення додаткових надходжень від більш ефективного використання державних активів. При оцінці доцільності прийняття конкретних рішень з управління об'єктами державної власності, перш за все, необхідно оцінювати, яким чином зазначене дозволить: оптимізувати структуру державної власності; мінімізувати витрати державного бюджету на управління державним майном; підвищити якість фінансового менеджменту та ефективність управління державними підприємствами; посилити відповідальність нових власників і їх зацікавленість у результатах фінансової діяльності суб'єктів господарювання державного сектора; створити сприятливе економічне середовище для розвитку бізнесу, а також залучити інвестиції в нього.

Ключові слова: *фінансовий механізм, фінансовий менеджмент, державний сектор, державні підприємства, приватизація.*
Бібл.: *12.*

Макогон Іван Іванович *– головний спеціаліст відділу прогнозування акцизного податку, митних та інших платежів управління прогнозування доходів, Департамент податкової, митної політики та методології бухгалтерського обліку Міністерства фінансів України (вул. Межигірська, 11, Київ, 04071, Україна)*
E-mail: *ivan-makgn@rambler.ru*

УДК 336.13

Макогон И. И. Институциональные основы развития финансового механизма управления государственным сектором экономики

Цель статьи заключается в раскрытии институциональных основ развития финансового механизма управления государственным сектором экономики. Раскрыты теоретические аспекты развития указанного финансового механизма и его сущность. Обосновано, что трансформация государственного сектора экономики должна основываться на поиске наиболее эффективного финансового механизма управления им. В современных условиях на основе трансформации государственного сектора необходимо достичь следующих основных результатов: оптимизация управления государственной собственностью; повышение эффективности контроля за использованием и хранением государственного имущества; обеспечение дополнительных поступлений от более эффективного использования государственных активов. При оценке целесообразности принятия конкретных решений по управлению объектами государственной собственности, прежде всего, необходимо оценивать, каким образом указанное позволит: оптимизировать структуру государственной собственности; минимизировать расходы государственного бюджета на управление государственным имуществом; повысить качество финансового менеджмента и эффективность управления государственными предприятиями; усилить ответственность новых собственников и их заинтересованность в результатах финансовой деятельности субъектов хозяйствования государственного сектора; создать благоприятную экономическую среду для развития бизнеса, а также привлечь инвестиции в него.

Ключевые слова: *финансовый механизм, финансовый менеджмент, государственный сектор, государственные предприятия, приватизация.*
Библ.: *12.*

Макогон Иван Иванович *– главный специалист отдела прогнозирования акцизного налога, таможенных и других платежей управления прогнозирования доходов, Департамент налоговой, таможенной политики и методологии бухгалтерского учета Министерства финансов Украины (ул. Межигорская, 11, Киев, 04071, Украина)*
E-mail: *ivan-makgn@rambler.ru*

UDC 336.13

Makogon I. I. Institutional Framework for the Development of a Financial Mechanism For Management of the Public Sector of Economy

The article is concerned with disclosing the institutional framework for the development of a financial mechanism for management of the public sector of economy. Both the theoretical aspects of development of the indicated financial mechanism and its substance have been disclosed. It has been substantiated that transformation of the public sector of economy should be based on finding the most effective financial mechanism for its management. In the current terms, on the basis of transformation of the public sector, the following main results must be achieved: optimizing the management of public property; improving the efficiency of monitoring of both use and preservation of the State property; provision of additional revenue from the more efficient use of the public assets. When assessing the feasibility of taking concrete decisions on the management of the State property objects, first and foremost should be estimated the means to provide the following: optimizing the structure of public property; minimizing costs of the public budget for the management of public property; improving the quality of financial management and the efficiency of management of the public enterprises; enhancing responsibility of the new owners and their interest in the results of financial activity of economic entities of the public sector; creating a favorable economic environment for business development, as well as attracting investments to it.

Keywords: *financial mechanism, financial management, public sector, the State enterprises, privatization.*
Bibl.: *12.*

Makogon Ivan I. *– Chief Specialist of the Forecasting Department of the Excise Tax, Customs and Other Revenue Management Forecasting Payments, Department of Tax and Customs Policies and Accounting Methodology of the Ministry of Finance of Ukraine (11 Mezhihirska Str., Kyiv, 04071, Ukraine)*
E-mail: *ivan-makgn@rambler.ru*

Проблематика реформування державного сектора, встановлення його оптимального розміру, структури, потребують ретельного вивчення особливостей розвитку інституційних засад фінансового механізму його управління в Україні як у самостійній державі. Для того, щоб державний сектор повною мірою виконував притаманні йому функції, фінансовий механізм управління ним має бути ефективним ы раціональним.

Сучасна фінансова наука зосереджує вагому увагу на дослідженнях впливу інституціональних чинників на фінансовий механізм управління державним сектором, який повинен враховувати відповідні інституційні умови розвитку вітчизняної економіки. Залежність рівня розвитку державного сектора від інституціональних та макроекономічних чинників зумовлює необхідність дослідження їх специфіки в Україні та оцінки напрямків підвищення ефективності фінансового механізму управління державним сектором економіки.

Вагомий внесок у дослідження теоретичних і практичних засад розвитку державного сектора економіки, формування та реалізації фінансової політики в даній сфері зробили вітчизняні вчені: К. Агеєв, Л. Верховодова, О. Пасхавер, О. Пильтяй, О. Рудченко, І. Чугунов [1–5] та інші.

Концептуальні засади розвитку фінансового механізму управління державним сектором економіки досліджували зарубіжні вчені: Ш. Бланкарт, Дж. Б'юкенен, Дж. Кейнс, П. Самуельсон, А. Сміт [6–12] та інші.

Метою статты є розкриття інституційних засад розвитку фінансового механізму управління державним сектором економіки.

Фінансовий механізм управління державним сектором економіки представляє собою сукупність форм, методів, інструментів та важелів, які використовуються виходячи із принципів, цілей та завдань, визначених фінансовими інституціями, що наділені повноваженнями реалізації прав держави як власника, базуючись на державній власності щодо розподілу і перерозподілу фінансових ресурсів з метою задоволення суспільних потреб та досягнення соціально-економічних цілей розвитку країни.

В Україні процес формування фінансового механізму управління державним сектором економіки співпадає із становленням державності та громадянського суспільства. При цьому важливо відмітити, що становлення державних інститутів є досить складним процесом. Завдання, що постають в даному процесі, не можуть бути розв'язані в короткі терміни. Тому початковий етап, здебільшого, характеризується відсутністю чіткого розмежування функцій і повноважень суб'єктів управління, ефективних фінансових інструментів, достатнього нормативно-правового забезпечення, а також традицій його підпорядкування нормам ухвалених законів, незалежно від їх якості; несформованістю оптимальних процедур узгодження позицій та інтересів різних політичних сил, забезпечення консенсусу. Зокрема, у перші роки незалежності в Україні перебудова вітчизняної економіки обмежувалась розв'язанням трьох завдань [9]: необхідністю руйнування традиційних господарських функцій міністерств; потребою в інституційній підтримці процесів постсоціалістичної трансформації; виникненням інституції для виконання регуляторної функції держави в умовах ринкової економіки.

Таким чином, завдання щодо формування ефективного фінансового механізму управління державним сектором економіки відійшли на другий план. Інституційна структура фінансового механізму управління державним сектором економіки була спрямована на процеси зміни форми власності на державні об'єкти. Разом з тим, процес забезпечення ефективності фінансового механізму управління державним сектором вітчизняної економіки ускладнювався внаслідок неузгодженості та суперечливості дій різних гілок влади, їх протистояння, яке стало однією з причин гальмування позитивних економічних і фінансових змін, своєчасного розгляду і ухвалення важливих законів із зазначених питань. Значними обмежуючими чинниками розвитку фінансового механізму управління державним сектором економіки стали: недостатній розвиток ринкових інститутів, масштаби неформальних інституційних відносин і пов'язані з ними масштаби тіньової економіки.

Щодо неформальних інституційних відносин, то їх експансія в Україні була спричинена відсутністю ефективних законів і механізмів, що визначають правила поведінки суб'єктів ринкової економіки та забезпечують дотримання цих правил, неефективністю офіційних інституцій. Неформальні інституційні відносини пов'язані з функціонуванням неформальних (неофіційних) інституцій – служб, що надають послуги з приватизації державного майна, а також з існуванням неофіційних норм і правил, якими регулюються ці відносини. Разом з тим, неформальні інституційні відносини стали одним із шляхів зростання рівня тінізації економіки, яка пов'язана передусім з особливостями таких важливих інституційних перетворень в Україні, як роздержавлення і приватизація. Серед цих особливостей варто відзначити: розрив процесів реальної та формальної приватизації в часі; господарсько-номенклатурний характер приватизації; створення приватної власності, перш за все, шляхом незаконного відчуження об'єктів державної власності.

Також значним обмежуючим чинником забезпечення ефективності фінансового механізму управління державним сектором економіки України стали її культурні особливості, перш за все: стереотипи, що характеризуються сподіваннями на можливість швидких, раптових позитивних змін у суспільному житті; недостатній теоретичний рівень осмислення соціально-економічних процесів, розуміння економіки як складної системи, трансформація якої повинна носити комплексний характер; суперечність між складністю проблем, що постали перед українським суспільством, і рівнем політичної культури, нездатність внаслідок останнього забезпечити гармонійний консенсус, формування негативних звичок правового нігілізму.

Таким чином, розвиток фінансового механізму управління державним сектором економіки в Україні відбувався в несприятливих політичних, культурних і соціально-економічних умовах, які із самого початку позначилися на його ефективності.

У наступні роки негативні тенденції в економічній, політичній і соціально-культурній сферах не тільки не вдалося подолати, навпаки, вони посилилися, що призвело до зниження ефективності сформованого механізму. Останнє спричинило необхідність його вдосконалення, результативність чого залежить від поєднання двох зустрічних процесів: з одного боку, створення шляхом проведення комплексних реформ умов, сприятливих для функціонування державного сектора, а з іншого боку, – модифікації державних інститутів з метою їх пристосування до особливостей сучасного етапу соціально-економічного розвитку України. Реалізація цих завдань передбачає побудову ефективно функціонуючого, адаптованого до ринкових умов і соціальних потреб суспільства фінансового механізму управління державним сектором економіки.

Важливо відмітити, що перехід до ринкової економіки актуалізував питання інституційно-правового забезпечення фінансового менеджменту, розвитку інституційних засад трансформації державної власності, що зумовило необхідність введення в дію системи, яка гарантує, по-перше, ринковий характер фінансового управління об'єктами державної власності; по-друге, удосконалення фінансових інструментів, які забезпечують можливість зростання потенційної та реальної прибутковості майна та немайнових прав держави. Разом з тим, трансформація прав державної власності розпочалася у вітчизняній економіці з процесів її роздержавлення та приватизації. Заходи щодо якісної зміни державної власності, що дозволяють забезпечити повноцінне здійснення трансформації прав власності, не передбачалися. У цілому, приватизація державного майна в нашій країні забезпечила інтенсивну трансформацію структури власності, створивши передумови для радикальних змін економічних відносин, надавши їм ринкову орієнтацію, проте питання капіталізації майна практично не розглядалися. Зазначене було обумовлено вихідними умовами на початку приватизації, зокрема вимагалося швидке усунення монополії державної власності; відсутність в країні необхідних грошових коштів; відсутність кваліфікованих фахівців та інститутів з питань перетворення прав власності. Тому на перший план була поставлена реалізація політичної тези про усунення монополії державної власності в народному господарстві, питання фінансово-економічної ефективності діяльності державних підприємств не розглядалися.

Також однією з особливостей вітчизняної моделі трансформації державного сектора було її розгляд тільки з точки зору зміни форми власності, припускаючи, що після цього автоматично відбудеться вдосконалення фінансового менеджменту. Фінансові плани підприємств державного сектора економіки запроваджувалися без належного методичного забезпечення щодо їх складання. Це не дало очікуваних результатів та не стало дієвим інструментом управління державною власністю, а призвело лише до формального ставлення до складання фінансових планів як підприємств державного сектора економіки, так і органів управління.

Приватизація, проведена формально, звелася до простого роздержавлення, забезпечити ефективність фінансового механізму управління державним сектором не вдалося. Крім практичних помилок здійснення процесів приватизації, недостатньо розробленим виявилося дане питання і з теоретичної точки зору, що також вплинуло на формальність її здійснення. Зокрема не був розроблений однозначний підхід економістів та теоретиків до визначення сутності процесу приватизації. При виборі варіантів проведення приватизації акцент ставився на появі нового власника в особі трудового колективу, а відповідно передбачалась участь членів трудового колективу в управлінні. Проте належного ефекту зазначене не дало. Появи нового власника в особі працівників підприємства не сталося внаслідок того, що безоплатна і пільгова передача не передбачала появу відповідальності та стратегічного інтересу у працівників. До того ж, низький рівень доходів і соціальна незахищеність працівників призвели до реальної відсутності заощаджень, високому рівню споживання і, отже, до «проїдання» капіталу.

Зменшення можливостей держави як власника майна, закріпленого за державними підприємствами, стало причиною того, що вигідним видом діяльності виявилося «викачування» зосереджених у них ресурсів представниками менеджменту та приватним сектором. Процес приватизації опинився в якійсь мірі ізольованим від інших елементів перетворювального процесу, зокрема структурних реформ і макроекономічної стабілізації. Це стало додатковим чинником, який не дозволив підвищити ефективність реального сектора вітчизняної економіки на етапі становлення України як незалежної держави. Інституційні зміни державного сектора звелися до приватизації, а сама приватизація – до формально-правового акту.

Разом з тим, приватизація була ускладнена проблемою реституції, потребувала гармонійного поєднання її економічної раціональності із соціальною справедливістю. Як соціально-економічний проект макроекономічної трансформації приватизація відбувалася в таких напрямах: сертифікатної приватизації, яка визначила стартові умови для наступних перетворень; оренди з викупом, що сприяла пожвавленню ініціативи трудових колективів; закріплення за державою переліку об'єктів, які не підлягають приватизації, що вирішувало питання розмежування сфер впливу приватного капіталу, як рушія ринкових перетворень, і держави – як гаранта забезпечення економічної безпеки та соціальної стабільності; проблему дефіциту на споживчому ринку. Дані процеси потребували формування відповідної інституціонально-організаційної бази та правового поля в даній сфері.

На даний час важливим завданням є подальше формування інституційної основи трансформації державного сектора, яка відповідатиме рівню розвитку економічних відносин. Для реалізації зазначеного необхідно: удосконалювати систему ринкових інститутів учасників і організаторів процесу «переливу» власності між різними суб'єктами; створити умови для розвитку державних інститутів, що контролюють діяльність учасників управління та розподілу державної власності; за-

безпечити підкріплення інституціональних перетворень відповідним фінансовим механізмом та інструментами, які дозволять забезпечити їх реалізацію.

Для успішного вирішення завдання підвищення ефективності фінансового механізму управління державним сектором необхідно сформувати науково обґрунтовану фінансову стратегію, яка передбачає узгодження економічних інтересів суб'єктів господарювання і державних структур. Крім того, важливим аспектом є ефективне управління на основі принципів сталого, довгострокового підходу. Оскільки недостатній рівень ефективності фінансового механізму управління державним сектором в Україні в першу чергу пов'язаний з неузгодженості рішень щодо проведення економічних та інституційних реформ, недостатньою розвиненістю механізмів залучення інвестицій та впровадження інновацій, низьким рівнем виробничого потенціалу. Зазначені явища негативно вплинули на формування суспільної ідеології, яка передбачає неоднозначність розуміння процесів реформування державного сектора економіки. При цьому необхідно зазначити, що складність реформування державного сектора обумовлюється відсутністю в історичному минулому ринкового досвіду господарювання. Крім того, досі відсутні передумови для взаємного ефективного партнерства державного і приватного секторів економіки щодо стимулювання розвитку добросовісної конкуренції.

Важливим питанням на даний час є проведення оцінки реалізації різних програм та стратегій, що визначають пріоритети фінансової політики щодо підтримки суб'єктів господарювання державного сектора. Разом з тим, зазначена оцінка повинна спиратися на аналіз усього комплексу зусиль, які вживаються органами державної влади та місцевого самоврядування, з метою гармонізації та забезпечення досягнення поставлених цілей. Фінансова політика насамперед повинна спрямовуватися на стабілізацію економічної ситуації в країні та впливу інституційних чинників на економічні процеси.

Таким чином, в рамках поступових еволюційних перетворень формування інституційного середовища процеси реформування державного сектора можуть бути прискорені, якщо в методичному плані чітко визначатимуться завдання та шляхи їх реалізації щодо вдосконалення фінансового механізму управління державним сектором, що надасть можливість кожній формі власності зайняти своє місце в економічному житті суспільства.

У контексті реформування економічних відносин важливими завданнями були й залишаються визначення меж втручання держави в економіку, забезпечення оптимальних розмірів і змісту державного сектора економіки. Плюралізм відносин власності, сукупність нових інститутів та правових механізмів господарювання вимагає впровадження таких форм і методів функціонування державної власності, які б, не змінюючи її державної сутності, не суперечили ринковим засадам розвитку вітчизняної економіки.

Разом з тим, формування ефективної інституційної основи трансформації державного сектора передбачає врахування зовнішніх і внутрішніх умов. Зовнішні випливають з діалектичної єдності державної власності та інституційних перетворень і пов'язані з появою різноманіття форм власності, розвитком ринкової інфраструктури та появою фінансових інститутів управління державною власністю. При цьому інституційні умови, в яких здійснюється реформування державної власності, сприяють або гальмують процес вирішення даного завдання. Внутрішні пов'язані з економічним інтересом у держави як власника і державних інститутів, що реалізують механізми управління, розподілу і перерозподілу державних фінансових ресурсів.

Важливо відмітити, що з метою створення прозорого та ефективного фінансового механізму управління державним сектором в Україні активно проводиться робота щодо вжиття заходів, спрямованих на модернізацію існуючої системи управління, систематизацію законодавства та методологічної бази в галузі управління державною власністю.

Так, відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна 2020» передбачено, що до першочергових реформ належить: реформа державного управління, дерегуляція та розвиток підприємництва. Метою реформи державного управління є побудова прозорої системи державного управління. Результатом впровадження реформи має стати створення ефективної, прозорої, відкритої та гнучкої структури публічної адміністрації із застосуванням новітніх інформаційно-комунікативних технологій, яка здатна виробляти і реалізовувати цілісну державну політику, спрямовану на суспільний сталий розвиток і адекватне реагування на внутрішні та зовнішні виклики. Метою реформи дерегуляції та розвитку підприємництва є створення сприятливого середовища для ведення бізнесу, розвитку малого і середнього підприємництва, залучення інвестицій, спрощення міжнародної торгівлі та підвищення ефективності ринку праці [11].

Отже, подолання інституційної незавершеності фінансового механізму управління державним сектором економіки сприятиме ефективнішому використанню державного майна та фінансових ресурсів, збільшенню потенційних доходів держави, підвищенню конкурентоспроможності державних підприємств.

ВИСНОВКИ

Трансформація державного сектора економіки повинна базуватися на пошуку найбільш ефективного фінансового механізму управління державним сектором економіки, удосконалення інституційно-правової основи цього процесу. У сучасних умовах на основі трансформації державного сектора необхідно досягти таких основних результатів: оптимізація управління державною власністю; підвищення ефективності контролю за використанням і зберіганням державного майна; забезпечення надходження додаткових надходжень від більш ефективного використання державних активів. При оцінці доцільності прийняття конкретних рішень з управління об'єктами державної власності, перш за все, необхідно оцінювати, яким чином зазначене до-

зволить: оптимізувати структуру державної власності, включаючи структуру участі держави в господарських товариствах; мінімізувати витрати державного бюджету на управління державним майном; підвищити якість фінансового менеджменту та ефективність управління державними підприємствами; посилити відповідальність нових власників та їх зацікавленість у результатах фінансової діяльності суб'єктів господарювання державного сектора; створити сприятливе економічне середовище для розвитку бізнесу, а також залучити інвестиції в нього. Незважаючи на складність процесу трансформації державного сектора, його необхідно здійснювати в контексті одного, цілісного підходу, що визначається економічною політикою країни. Оцінка ефективності діяльності державних суб'єктів та якості управління ними має бути системною та включати такі напрями: оцінку результатів фінансово-господарської діяльності, динаміки майнового стану та платоспроможності підприємства за звітний період; виконання завдань фінансового плану; аналіз та оцінку фінансової політики. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Б'юкенен Дж. М. Суспільні фінанси і суспільний вибір: Два протилежних бачення держави / Дж. М. Б'юкенен, Р. А. Масґрейв / Пер. з англ. – К. : Вид. Дім «КМ Академія», 2004. – 175 с.

2. Бланкарт Ш. Державні фінанси в умовах демократії: вступ до фінансової науки / Ш. Бланкарт / Пер. з нім. С. І. Терещенко, О. О. Терещенка; передм. та наук. ред. В. М. Федосова. – К. : Либідь, 2000. – 654 с.

3. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег / Кейнс Дж. М. / Пер. с англ. – М. : Гелиос, 2012. – 352 с.

4. Самуэльсон П. Экономика / П. Самуэльсон, В. Нордгауз / Пер. с англ. – М. : ИД «Вильямс», 2010. – 1360 с.

5. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов / А. Смит / Пер. с англ. – М. : Соцэкгиз, 1962. – 684 с.

6. Державне фінансове регулювання економічних перетворень : монографія / І. Я. Чугунов, А. В. Павелко, Т. В. Канєва та ін. ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. – К. : Київ.нац.торг.-екон.ун-т, 2015. – 376 с.

7. Пасхавер О. Й. Державний сектор і функції держави у період кризи / О. Й. Пасхавер, Л. Т. Верховодова, О. М. Кошик, К. М. Агеєва, Д. П. Згортюк. – Київ : СПД Моляр С. В., 2009. – 130 с.

8. Концепція розвитку системи управління державними фінансами : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2012 р. № 633-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua

9. Пильтяй О. В. Державний сектор економіки: теорія, методологія, управління розвитком : монографія / О. В. Пильтяй. – Київ : КНТЕУ, 2010. – 392 с.

10. Реформування відносин власності в Україні / Ред. О. Ю. Рудченко, С. Ю. Лєдомська ; Науково-дослідний економічний ін-т Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, Фонд держ. майна України. – К. : КФ ДП НДЕІ, 2004. – 502 с.

11. Указ Президента України № 5/2015 від 12 січня 2015 року «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.president.gov.ua/documents/18688.html

12. Фінанси України: інституційні перетворення та напрями розвитку / За ред. І. Я. Чугунова. – К. : ДННУ АФУ, 2009. – 848 с.

REFERENCES

Biukenen, Dzh. M., and Masgreiv, R. A. *Suspilni finansy i suspilnyi vybir: Dva protylezhnykh bachennia derzhavy* [Public finance and public choice: Two opposing visions of the state]. Kyiv: KM Akademiia, 2004.

Blankart, Sh. *Derzhavni finansy v umovakh demokratii: vstup do finansovoi nauky* [Public finances in a democracy: an introduction to financial science]. Kyiv: Lybid, 2000.

Chuhunov, I. Ya. et al. *Derzhavne finansove rehuliuvannia ekonomichnykh peretvoren* [State financial regulation of economic reforms]. Kyiv: KNTEU, 2015.

Finansy Ukrainy: instytutsiini peretvorennia ta napriamy rozvytku [Finance Ukraine: institutional transformation and development directions]. Kyiv: DNNU AFU, 2009.

Keyns, Dzh. M. *Obshchaya teoriya zanyatosti, protsenta i deneg* [The General Theory of Employment, Interest and Money]. Moscow: Gelios, 2012.

[Legal Act of Ukraine] (2012). http://zakon2.rada.gov.ua

[Legal Act of Ukraine] (2015). http://www.president.gov.ua/documents/18688.html

Pyltiai, O. V. *Derzhavnyi sektor ekonomiky: teoriia, metodolohiia, upravlinnia rozvytkom* [The public sector of the economy: the theory, methodology, management development]. Kyiv: KNTEU, 2010.

Paskhaver, O. Y. et al. *Derzhavnyi sektor i funktsii derzhavy u period kryzy* [The public sector and state functions during the crisis]. Kyiv: SPD Moliar S. V., 2009.

Reformuvannia vidnosyn vlasnosti v Ukraini [Reforming property relations in Ukraine]. Kyiv: KF DP NDEI, 2004.

Smit, A. *Issledovaniye o prirode i prichinakh bogatstva narodov* [The Wealth of Nations]. Moscow: Sotsekgiz, 1962.

Samuelson, P., and Nordhauz, V. *Ekonomika* [Economy]. Moscow: Vyliams, 2010.